

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ հմր. 8 Մճ.
Վեցամսեյ . Կ. Պոլսոյ . 4 Մճ.
Չամսեյ . Կ. Պոլսոյ . 3 Մճ.
Ստանդարտ տողը մէկ անգամի հա-
մար 3 դուրուշ, երկու անգամի հա-
մար 2 դուրուշ, աւելի անգամներու
համար զատ սակարկութիւն կը-
լայ :

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԳՈՍԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 24 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Բէշթա 2 նոյ.

Պ. Թիթա Պէրլինի դաշնադրու-
թեան պատճէնն երեսփոխանաց Ժո-
ղովին ներկայեց :

Լոնտրա 2 նոյ.

Հոկտ. 24ին Ռուսիոյ կառավարու-
թեան հաղորդեալ անդդիական ծա-
նուցագիր մը՝ Կ. Պոլսոյ կողմէ Ռու-
սական զօրաց ըրած շարժումներուն
դէմ բողոքելով՝ յայտարարեց որ
նոյն թուականին վերադարձեալ գի-
ծերէն անդին չեն անցնիր : Ապա թէ
ոչ՝ Անգղիա պիտի հարկադրի նա-
խադրող միջոցներ ձեռք առնուլ :

Բեդրսպուրկ 2 նոյ.

Անգղիոյ կառավարութեան Ռուս զօրքերը
խաղաղական վիճակի մէջ դուրսեցան :

Աթէնք 2 նոյ.

Հելլենական նոր նախարարութիւ-
նը կազմուեցաւ Պ. Թրիքուբիի նա-
խագահութեամբ, որ արտաքին և
երկրակաշիւ գործոց նախարարութեան
պաշտօններն իւր վրայ առաւ :

Փիլիպպ 2 նոյ.

Եւրոպական յանձնախորհուրդն
Օսմանեան Պանքային տեսուչ Պ. Շմի-
տը միաձայնութեամբ Արեւելեան Ռու-
մէլի երկրակաշիւ գործոց վերադա-
տու անուանեց այսօր :

Նոյն նստին մէջ երկրակաշիւ մաս-
նախորհուրդն որոշում մ'առաջար-
կեց՝ հրաւիրելով մասնախորհուրդին
նախագահն՝ որ այս ընտրութիւնը
Ռուսական իշխանութեանց ծանու-
ցանէ, աղաչելով որ նահանգին ծա-
խող սնունդին և բոլոր տուեմաններն
անմիջապէս Պ. Շմիտի յանձնեն : Մաս-
նախորհուրդին առաջարկած ստիպողա-
կանութիւնը մերժուեցաւ Ռուս պատ-
ւիրակներէն : Հետեւաբար այս ծրա-
դրին վրայ երկուշաբթի օրը պիտի
խօսուի :

Գանձախորհուրդն որոշեց իւր
առաջին նստին սկսեալ վիճաբանիլ
նոր դաւառին վարչական կանոնադ-
րութեան վրայ :

Աղէքսանդրիա 3 նոյ.

Պ. Ուիլլիսի ինքնաշարժ պարտու-
նտուկը հաճեր է միացեալ պարտու-
ղ լիսովճարն առ այժմ ջնջել :

Լոնտրա 3 նոյ.

Օպտերվոր լրագիրը սուտ կը հա-
նէ այն լուրը թէ Անգղիա ինդերեր է
տէրութիւններէն՝ որ Պէրլինի դաշ-
նադրութեան գործադրութեանը վը-
րայ պնդելու համար խորհրդակցելիս :

Այս ամսուան հետեւեցի

Պոմպայ 4 նոյ.

Աֆղանստանի Էմիրին պատասխա-
նը մինչև նոյ. 8/20 կը պահանջուի :

Եթէ մինչև այն օրը չհասնի, կամե-
թէ դժհացուցիչ չլինի, անգղիական
զօրքն անմիջապէս Աֆղանստան պի-
տի մտնէ :

Բեդրսպուրկ 4 նոյ.

Կոլոս լրագիրը կը ծանուցանէ թէ
Կովկասու փոխարքայ Միքայէլ մեծ
դուքսը վարչաւիւղ ընդհանուր կա-
ռավարիչ պիտի անուանի փոխանակ
Քոճալու զօրավարին : Պատերազմա-
կան գործոց նախարար Միլոթին
զօրավարը Կովկասեան դաւառաց
փոխարքայ պիտի անուանի : Իսկ պա-
տերազմական գործոց նախարարու-
թեան համար ամենէն հաւանական
ընտրելիներն են Քոֆման և Նիէթ-
քոչինսքի զօրավարները :

Լոնտրա 5 նոյ.

Պետութեան պաշտօնեայ Պ. Լինտ-
սէ՝ ներկայ վիճակին վրայ ըրած մէկ
ատենախօսութեան մէջ՝ Աֆղանստա-
նայ Էմիրին յուզարկուած վերջնադը-
րին վրայ խօսելով՝ ըսաւ թէ Անգղիա
կը պահանջէ Էմիրէն որ նախ Ռու-
սական դեսպանը ճանաչէ ֆեապիլէն,
երկրորդ՝ կատարելապէս և ընդ միշտ
չեղոր կենալու խօսք տայ :

Լոնտրա 6 նոյ.

Օսմ. Բոնս. 40 3/4
Օսմ. Բոնս. 41,05

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Երբեմն դատական գործոց՝ նա-
խարար Խորշիտ փաշան Սաւադաց
Ժողովին անդամ անուանեցաւ :

Վեհ. Սուլթանը Բոզանի ապրա-
տամբութեան գլուխ Սէմետ փաշա-
յին կեանքը շնորհելով՝ հրաման ը-
րաւ որ իւր ընտանեաց հետ Ափրիկ-
եան Տրիպոլիս աքսորուի :

Կարինէն հոկտ. 12/23 թուով Բ.
Դուռն եկած հեռագիր մը կը ծա-
նուցանէ թէ Չինի ոգլու Մուսթաֆա
և Ճէպրանլը Օսման անուն աւագա-
կապետներն, որք Մշոյ և Կարնոյ
չըջականներն աւարառութեամբ հը-
շակաւոր եղած են, ձերբակալուելով
Կարնոյ պատերազմական ատենին
յանձնուեր են :

Ռուսիոյ և Բ. Դրան միջև վերջ-
նական դաշնագրին կնքուելուն յա-
պաղումն երկու պատճառ ունի կըսէ
Վազըթ, պատերազմական ծախուց
ինդերն և Ռուսական զօրաց Թրա-
կիոյ մէջ կենալը :

Վազըթ լրագիրը կը ծանուցանէ
թէ Սպարապետի դուռն Հօպարթ
փաշային և Պէյքըր փաշային յանձ-
ներ է ջնջմէճէլի և Տէրքոսի լիճե-
րուն վրայ շարժական մարտկոցներ
չինել :

Կըսուի թէ Անգղիոյ կառավարու-
թեան կողմէ առաջարկուած և Բ.
Դրան կողմէ ինչ ինչ բարեփոխու-
թեամբ ընդունուած բարենորոգ-
մանց ծրագիրը՝ դրամական նեղու-
թեան պատճառաւ առ այժմ մէկ կամ
երկու նահանգաց (Հայաստանի) մէջ
միայն պիտի գործադրուի :

Սթամպուլ լրագրին մէջ կը կար-
դանք թէ հեռագրաց և թղթատա-
րութեանց վերադարձու իղլէթ պէ՝
Բ. Դրան որոշման հակառակ՝ իւր
ամառական թղթագրամի տեղ մաքուր
դրամ առած ըլլալով, Պետական խոր-
հուրդն յիշեալ վորդութեան հաշիւ-
ները քննութեան ենթարկելու և իղ-
լէթ պէ՝ յալ պարտաւորելու է որ
թղթագրամին և մաքուր դրամին
տարբերութիւնը թղթատարութեան
անուակին վերադարձնէ :

Կիրակի օրէն ի վեր հացին գինը
դարձեալ 10 փարա իջաւ :

Երէկուան վազըթի մէջ կը կար-
դանք թէ Կայսերական կառավարու-
թիւնը 40,000 իրա պարգևեր է Լա
Թիւրքի լրագրին անօրէն Պորտէան
էֆէնտիին :

Այս առատաձեռնութեան պատ-
ճառն՝ ըստ վազըթի՝ այս է եղեր :
Պ. Պորտէան իմանալով որ մաքա-
տունէն անցնող ինչ ինչ վաճառքներ
մտից մաքսագին չէին վճարել, յայտ-
ներ է կառավարութեան. նա ալ այս
վարձատրութիւնն ըրեր է անոր :

Սիւլէյ ութ-ինն ամիս առաջ Ղա-
լաթիա Յրանքինի խանին մէջ Աբա-
լիրաս անուն Գոյն սեղանաւոր մ'ըս-
պանող Գէորգ և Մինաս անուն եր-
կու օտապաշխներուն (Յրանքինի խա-
նին և Սահաթի խանին) և անոնց
համախոհ Ստեփանին և Սահակին
դատաստանը տեսնուելով, առջի եր-
կուքը մահուան և վերջի երկուքն ալ
միամեայ բանտարկութեան դատա-
պարտեցան :

Անցեալ չորեքշաբթի գիշեր Չա-
թալճայի երկաթուղւոյն կայարանին
մօտ Թուրք պահապան մ'սպաննուե-
ցաւ :

Հինգշաբթի գիշեր Ուն-դաբան
Պ. Հայվուտ անգղիացւոյն ջաղացքին
կից բնակած ծովեղերեայ տունը դո-
ղեր մտնելով 200 իրայէն աւելի ար-
ժողութեամբ արծաթեղէն և ուրիշ
թանկագին իրեր վերուցին տարին :
Յիշեալ տան մէջ երկու պահապան և
հինգ ալ ամենի շուներ կային, որք
չկրցին բան մ'իմանալ :

Նոյն գիշերը Պէշկիվաշի մզկիթին
մօտ բնակեալ Հօճա մը՝ իւր տունը
կողոպտուած գտաւ : Գողերն իւր սըն-

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գացած յուրաց ճանրու-
ծախքը խորագրութեան վրայ է :
Երազարդ վերաբերեալ նամակ
կամ որ և իցէ գրութիւն խորագիր
— Տնօրէնին ախար ուղղութիւն, Ղալա-
թիա Ստամպուլ լրագր. հասցէս իւր
198, Նոր խան, Մասիսի գրասեն-
եակը :
Հանրու ծախքը շիճարուած նա-
մակ չընդունուիր :

տուկը կոտրելով, 65 իրայի դրամ և
իւր ու կնոջն հանգերձները վերու-
ցեր տարեր էին :

Էյուպի մէջ ինն անգամէ բաղ-
կացեալ աւագակախութիւն մը խորհուրդ-
կընէ յիշեալ թաղը բնակեալ Սպա-
րապետի դրան պաշտօնատար էֆէն-
տիին մը տունը երէկ իրիկուն ժամը
վեցին միջոցները կողոպտել : Ոստի-
կանութիւնն որ և է միջոցաւ այս
խորհուրդն իմանալով, գողերը ձեռք
ձգելու համար խուճի մը կանոնաւոր
և խուճի մ'ալ ոստիկանութեան զին-
ւորներ այն տան մօտերը կը դարա-
նցնէ :

Արդարեւ երէկ գիշեր ժամ վեցին
միջոցները գողերն իրենց խորհուրդը
գործադրելու կը ձեռնարկեն : Ան-
միջապէս դարանամուտ զինուորները
կը հասնին ու կը պաշարեն գանձը :
Գողերը զինեալ ըլլալով՝ կրակ կընեն
զօրաց վրայ, զօրքերն ալ կ'սկսին ա-
նոնց վրայ հրացան պարպել, որով
գողերէն չորսը կիւսան կը մեռնին,
իսկ մնացեալ հինգը կը փախչին : Նոյն
միջոցին գողերուն կողպատել ուզած
տանը դարացի էֆէնտի մ'ալ պատու-
հանք բանալով դուրս նոյաժ ժամա-
նակ հրացանի գնդակէ մը զարնուե-
լով կը մեռնի : Կանոնաւոր և ոստի-
կան զինուորաց մէջէն ալ հինգ հօգի
կը վերտուրին :

Սպանեալ գողերը դաղթականի
կերպարանք ունէին, բայց առկէն
կանոնաւոր զօրաց կարգապահներու
(քանոն) նշաններ կը կրէին : Հետեւա-
բար քննութիւնը պիտի ստուգէ թէ
իրօք զինուորական են, թէ դաղթա-
նի կերպարանք մտած, թէ դաղթա-
կաններ են՝ զինուորական կարգա-
պահներու նշաններով :

ԳՈՍԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ	
ԵՐԵՎԱՆԻ ԴԱՐՈՒՄ	
23 հոկտ. երկուշաբթի իրիկուն	42
24 հոկտ. երեքշաբթի առաւօտ	
Բացուեցաւ	41.35
Կէս օրին	41.33
Բացուեցաւ երկուշաբթի	Փր. 44 50
Թղթագրամ	Իր. 322
ԵՐԵՎԱՆԻ ԴԱՐՈՒՄ	
Կ. ՊՈԼԻՍ 23 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	
Ստիւքիթ և Վեհիկալի լրագր. 4.28	
Վախտանկութեան	3
Կ. Պոլսոյ Պանքային	6.5
Քրիստի Վեհիկալի	4.30
Քրիստի Սթիւքիթ	
Փոխ. 1863	Ֆր. 64
• 1865	• 67
• 1869	• 64
• 1872	• 19
• 1873	• 58
Թրամուս	Օսմ. իր. 4 45
ԵՐԵՎԱՆԻ ԴԱՐՈՒՄ	
23 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ	
Աղ. Կ. իր.	109 20
Ղալաթի տն. սակի	• 87 47
Խոյնի լրագր. Բոս.	• 89 15
Գըրքի	• 51 10
Հինգ ֆրանք	•
Հինգ նոյ	• 420 20
Պղինձ	• 479

ԱՅՊԱՅԻՆ

ՀԱՄԱՐ ԱՌԱՋԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈՒՄԱՆ

Այդպիսի ժողովը նիստ ունի յառաջիկայ ուրբաթ հոկտ. 27 ի Ղալաթի մեջ :

Առանձն ալիսի բացուի ճիշդ ժամ 6ին և գոյուի 10ին :

Հրահանգ է Երեսփոխան Էֆենդիին՝ իրենց ազդատիրական պարտականութիւնը կատարելու վաղ ժամը :

21 հոկտ. 1878
Ի Պատրիարքարանի Հայոց
Կ. Պօլիս

ՊԱՏՐԻԱՐԿ Կ. ՊՕԼՍՈՑ
ՆԵՐՍԵՍ ԱՐԲԵՊԵՍԿՈՒՄՍ

ՕՐԱՅԻՐԳ

1. Դատարարական խնդիր .
2. Պատրիարքարանի պաշտօնակալաց ամսական խնդիր .
3. Տեղեկագիր յարարերութեան դիւանի՝ Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան դէմ եղած գանդատանաց համար .
4. Տեղեկագիր նախաձեռնութեան դիւանի՝ Պէկեան Էֆենդիի ամբաստանողոյն նկատմամբ :

Առանձնալիք
Հ. Ս. Առաքելեան

Խառն ժողովը իւր վերջին նստին մէջ Մշտ վանահայր Մամբրէ եպիսկոպոսը պաշտօնէ դադարեցնելու և անոր արարքը քննելով վարչութեան տեղեկագրելու համար քննելու անուանեց Արքիմ վանահայր Բառնարս վարդապետն և կարնոյ Հայոց երեկոյններէն խորհրդեան Գանիէ Էֆենդիին :

Նոյն նստին մէջ Խառն ժողովը քանի մը թափուր վիճակաց համար առաջնորդական տեղապահ անուանեց հետեւեալ վարդապետները .

- Տ. Վահան վարդապետ Բաղիւշ
- Վարդան » Դադարանոյ
- Գեորգ » Դերձնայ
- Բարթոլոմէոս » Մարաշու
- Տիմոթէոս » Այնթապի :

Մայրաքաղաքին Հայ լրագրաց ամսաց մէջ Արարիկէն գրուած նամակ մը կը տեսնենք, որոյ մէջ ինքնակալ Ստեփանի հաշակաւոր Էֆենդի վարդապետին առաջնորդական պաշտօնով Արարիկի հասնին և անմիջապէս դիմելով իր վարձարանին մը հաստատութեան համար հանգանակութեան յանձնարումը մը կողմը ծանուցանելու առթիւ՝ կարգէ դուրս գովեստներ չուայրած է յիշեալ մանողներին վրայ, անտարայայ գովեստներ, որք ոչ անձնական արժանեաց վրայ հիմնեալ են, ոչ որ և է ազդանուէր արդեանց, և որ առաւել զարմանալին է, չքանք ծիծաղելին, նամակագիրներն երանի՝ կըլարդան Արարիկի ժողովուրդէն, որ ընտիր բարեմանութեամբ (ոչ քննարկութեամբ) օժտեալ հովիւ մ'ունենալու բարեբաղդութեան վիճակէր են : Յետոյ խօսքն առ Մամբրէ խմբագիրն ուղղելով, կը հրահանէ որ զիւր գաղափարներէն բարձունքէն՝ բաց առնուանալ արդեանց առջև (որ արդեանց) դիմէ թէ ով է դժբաղդը, Արարիկի իւր ընտրութեան մէջ թէ Մամբրէ իւր գաղափարներէն մէջ :

Այսպիսի կանխահաւ բայց բարոյ հրահանք մը պատասխանելու համար կը յարգարենք յարգել նամակագիրներն որ այսպիսի չափապարեն, սպասեն դոնէ տարի մը, դոնէ վեց ամիս, այդ անձին վարքն ու ընթացքը զիւրեն, ազդեցութեան դարձ

ձերն և մանաւանդ արդիւնքները տեսնեն, արժանիքը գնահատեն, և ապա մեզ հետ խօսին :

Մեք մեր դիտողութիւնն անցեալ փորձերու վրայ հիմնած ենք՝ առանց քննարկելի սկզբամբ թէ անցեւոյն փորձն ապագային դուրսեկանէ : Հետեւ արար մեր համազումն ունայն խօսքերով չկրնար խախտիլ այլ իրական ապացոյցներով : այն ալ ապագային դործն է, և կը փափաքինք ի սրտէ որ ապագային Արարիկից ոչ յոյսերն արգարացնէ՝ քան թէ մեր գաղափարներն : Այս կը փափաքինք Արարիկի Հայ ժողովուրդեան օգտին և պատուոյն համար, որ այդ եկեղեցական իւր կարգին ու պաշտօնին արժանի վարք և հանգամանք գտնելով, իւր տնտեսական իրաւունք, օգտակար ու արդիւնաւոր հովիւ մ'ըլլայ և Արարիկի ժողովուրդեան համարումն ու գահութիւնն իրաւամբ դուրս է ինչ ժամանակ ապագային զուարթ փորձն անցելոյն տնտես փորձը կը ծածկէ, և մեք ալ անկեղծարար ուրախակից կըլլանք Արարիկից ոչ միայն ամայն այդ և կեղեցական յարգելի փափակք :

Այս թէ ֆանտիստ Բառնարս Կիւն գանձապետ և խորհրդական առաւել Մեծ Ստեփանեան Զարարեան Սուրէնեանց՝ հետեւեալ դրած է մեզ Օտեայէն :

... Բարեկամ :

Անցեալ ամսոյ 10 ին հարկ եղաւ մեզ թողու ի սպառ Սան-Ստեփանէ և անցնել յՕտեայ . կը դառնալ շատ սր միջոյ չունեցայ ձեզ հետ տեսնելու և բերան առ բերան ձեզ հետ վերջին անգամ խօսելով հրաժարական ողջոյնս յանձնելու : սակայն ինչպէս ձեր բարեկամական քաղցր սէրը՝ ևս և այլ բարեկամաց ցոյց տուած սէրը և մեծարանքը անմիջեւ արձանագրուած է իմ սրտիս տախտակի վերայ :

Յոյս ունիմ կրկին արժանանալ բարեկամաց տեսութեանը, ըստ սրումնոց սէրը կը հակէ զիս դէպի իրենց, այսու ամենայն ողջունելով նոյա ամենքին ջերմ սիրով կը հայցեմ ներողութիւն, որոց հետ վերջին անգամ չկարողացայ տեսնուելու :

Էս այնքան սիրեցի զՊօլսեցի ազդակիցներս, մինչ զի փափաքելի է ինձ իմ (ապագայ) կենացս մնացորդները երջանակեցնել մի Պօլսեցի օրիորդի մը ընկերակցութիւնով :

Ուրեմն առ այժմ յոնկալով Ձեզ բարօրութիւն և ազդակից գործոց յաջողութիւն, մնամ Ձեզ անձնաւոր յոկտ. 1878 ամի նուէր բարեկամ յՕտեայ Ստ. Զար. Սուրենեանց :

Նոյն քաղաքէն գրուած արիշ նամակ մ'ալ հետեւեալ չորերը կուտայ մեզ :

1. Էջմիածնի Հոգեւոր ճեմարանումը, որ այս տարի վեցերորդ գաւառաւ ընդունելու էր, և ահա հինգերորդ գաւառաւ ընդունելու անցնելով արարելով իրենց տեղերը՝ վարձարանը գործեալ մընաց հինգ գաւառաւորով : Տղայոց յանգաւորութիւնը այն է եղած, որ վարձարանի մէկին գանձապետ արած են, գոյցն ունենալով օրինաւոր պատճառ : Այս առթիւ բարձր փառապետաց ալ փառախօսելին : ահաւասիկ իմացել թէ արքայ խաչատուրի կառավարութիւնն :

2. Թիֆլիզու փոխարքային Գանցէլարիայէն ուղարկեցաւ անցալիւր (բաւարիութիւն) Մանկանայն անուանի

որպէս զի զինքը ուղարկեն ի Տաճկաստան, վասն զի տէրութեանը հասկըցուցած էին թէ այդ անձն է միաբանութեան խառնակիւր, խառնութեան առիթը և Էջմիածնի աւերիչը : սակայն վեհապետը չկրնար Մանկանայն բաժնուել, տէրութեան հրահանգը իրեն տեղ չգրաւ և զՄանկանին կրկին թողուց իրեն մօտ : կը տեսնուի վեհապետը ըսած է. « Եթէ Եւսեփի ստիպելու ըլլան, կը թողու մեկամիկութեան գահը և կանցնիմ » ի Տաճկաստան : Ո՛հ, որքան անվայել խօսք, կարծես թէ Մանկանայն հետ պատկառած է և ոչ թէ Ս. Լուսաորցի ավանդին հետ :

3. Նոր Նախիջևնի գաւառի երբեք տարաբար եպիսկոպոսը, որուն անվայել և անբարոյական վարույց և գործոց համար ժողովուրդոց մէջ մեծ վրդովմանք կար, մօտեւս հեռացուցին տեղէն և տարին Էջմիածին :

ԹՂԹԱՅՈՒԹԻՒՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԴՐՈՑ
Կարին 1 հոկտ. 1878

Զորքոյ բանակին Միւլիութիւնը Տէր վիւրդային յանձնուելով, խմայիլ վառ Վարոյ Վալիութեան պաշտօնին մէջ վերահաստատուեցաւ, և Նրկիւզ գաւառում վիսայի վարչատնտեսարաց հետ երկու օր առաջ քաղաքս հասաւ : Նորին վսեմութիւնն ընդհանուր քաղաքացոց հետ ունեցած վաղեմի սերտ յարաբերութեանց առթիւ, թէ՛ մահմետական և թէ՛ քրիստոնէայ ժողովուրդեան կողմանէ սիրալիւր ընդունելութիւն գտաւ :

Խմայիլ Հապիւ վառն տառն և հինգ տարի առաջ Միւլիւթեան և վերջերը Լիւվալութեան ատաճանաւ այն ինչ Տաւրոնց և Վասպուրականի կողմերը և մասնաւորապէս Մոթիք գաւառները քրդաց խաչաթի պաշտօնի վարէր, զրեթէ ընդհանուր քրդաց վայրերում ինչ և աւրաւարտութիւնն առաջին նուաճողը ստեղծաւ : ասոր համար քրդերն անոր գայլ (գուրտ) մականունը կուտային, ինչպէս որ այն ժամանակները Ս. Կարապետ վանքին մէջ հրատարակուած Արժուի Վասպուրականը նորա մէջ արարելու հովիւութեամբ կը ծանուցանէր : Վասն որոյ Նորին վսեմութեան խմայիլ վառային այս անգամի պաշտօնը ընդհանուր Քիւրտաւանի ահ ու սարսափ ձգեց, որոնք իրենց յուսացած դերը խաղալէն բոլորովին յուսալքութեան կեղան : զիտէին որ պատերազմի ժամանակ զաղակալ լինելուն չէր կրնար իրենց վրայ ակնարկ ձգել :

Այսպիսի յեղափոխական և տագնապալից ժամանակի մը մէջ, միջոցաւ քրիստոնէայ ժողովուրդեանց վրայ ամեն կողմէ սարսափ և երկիւղ կը ծանրանար, և ամեն կերպ անտեղեկութեան հաւանական կըլլալէն, որք երեւելն ահաւել զաղթականութիւնն և կը գաղափարէր, բայց կառավարութեան ձեռք առած ազդու միջոցներուն չորսիւ ամեն ինչ ի մի վայրկեանի յեղաշրջեցաւ, ամեն կողմ յուսացածին աւելի անդորրութիւն տիրեց, և այժմ դեթիւ Ռուսաց կառավարութեան տեղս դռնուած միջոցն աւելի մարդասիրութեամբ կը վարուէր մահմետականք և քրիստոնէայ մէկգլխու հետ : Այս և ուրիշ փորձեր կատարուեցան թէ Տաճկաստանի մէջ ամենայն ինչ իշխանութեանց ձեռքն է, որք եթէ կամք ունենան ամեն բան կարող են ընել, իսկ երբ եղածներուն վրայ աչք դնեն և ժողովուրդեան արարանց մէջ կրօնական խառնութիւն գնեն, ամեն անտեղեկութիւն կը պատահին : կրնամ ըսել թէ կառավարաց թիւրաւութիւնն չարք և չարք կը քաջալերուին :

Կարնոյ և Վանայ վիսայիներու մէջ ընդհանալ վայրագ քրդաց հարստահարութիւնը յաճախ տեսնուած են լրագրաց մէջ, որոց ամեն չեմ ուղարկ նորէն երկարարանել : այլ կը դառնա և կը դարձանամ որ սոցա բարձման համար ամեն նամեմ կարեւորութիւնք եւ դժուարութիւնք ցոյց կը արուին : Քրդաց բաւազն և վարույց ի մօտայ տեղեկութիւն

ունեցող մը կրնայ հասկնալ թէ որպիսի դիւրութեամբ կարելի է գանձել նուաճել և բարեկարգել, եթէ տեղական իշխանութիւնք կամք ունեն : Ասոր շատ մ'ապացոյցներ կան և փորձով հաստատուած են : Այս կողմերը ամենէն աւելի հարստութիւն գիւղոց ժողովուրդն ոչ երկրադորներն են և ոչ քաղաքացիք, այլ քրդերն են : նոյա նիւթական վիճակն ամենէն ազդէ է : Ի բաց առեալ մէկ մասը, միւսները ոչ կանոնաւոր տուրք եւ ոչ զօրք կուտան : Մէկ մասը՝ անուցած անասուններն ամեն տարի ազէկ դնելով կը վաճառեն : մէկ մասն ալ աւարառութեամբ կապին : Միւր լաւիւ, քրդերը ընդ Ստիւր կողմերը Կ. Պօլսն պաշտօնի ելնող անձանց հարստութեանց ազդերն են : քրդերուն սակիները սոցա բերաններուն ախի աստիճան քաղցրութիւն տուած են, որ չեն ուզեր այս ազդին բոլորովին նուաճիլը :

Գաւառներէն այն ինչ ազդային Պատրիարքարան շարունակ հասած քրդերները Բ. Դրան ուղարկութեանը յանձնուելով անօրէնութիւն կը խնդրէին, Բ. Դրանն ուղարկելու զրկուած հրամանագրերն ուրիշ ազդեցութիւն չէին ընել, այլ տեղիք կուտային կառավարաց՝ այս տեղիք քրդաց երեկոյնները բանտարկելու և անոնց փայլուն սակիներն առնելով արձակելու, հետեւաբար գանձելու ևս քաջալերելու :

Եստ անգամ քրդերու երեկոցաց հետ ունեցած տեսակցութիւններնու ժամանակ երբ իրենց խօսած եմք թէ ինչու այսպիսի բանտարկ տեղիք կուտայ որ նեղէր, կը տեսնուի որ զմեզ այսպիսի իրաց քաջալերելով իշխանութիւնն է, վասն զի մեզ նեղելով մեր ստակները կանոնէ, մեք ալ կը պարտաւորուինք փոխարէնը ժողովուրդէն հանել, որպէս զի ուրիշ տեղիք ալ երբ զմեզ նեղելու լինին՝ կարենանք ազատիլ :

Երբեմն երբեմն կառավարութեան պաշտօնեայք տէրութիւնէն աւելի ամաւ կան և ծախք ստանալու համար խնդրոյն կարեւորութիւն տալով նորանոր պաշտօններու գլուխներ կը բանան : Այս կարգէն կրնամ համարել Տէրութի վրայ եղած արշաւանքն և քննիչ պաշտօնից յուղարկումը :

Տէրութի կողմերը քան տարիէն ի վեր է որ քանի մ'անգամ այսպէս բանակներ և պաշտօնեայները զրկուեցան, ինչ արդիւնք ունեցան, եթէ ոչ՝ տէրութեան համար աւելորդ ծախքեր և խել մը անձանց հարստանալու առիթներ : Ասի պաշտօնատարաց որոշումներն ինչ արդեւորեալ հանդիսեցան արդեւ, որ չղարդալուցանու Քիւրդերն համազում են որ իրենց սակիները քրդաց ուսմբէն աւելի զօրաւոր են : Կրնան թէ Այի Եւֆրիդ պէյ՝ ձմեռը դործ մը չալիսի կարենայ տեսնել և Խարբերդ պիտի մնայ : Արդեօք գարնան ինչ դործ պիտի ընէ . . . Եթէ առաքիտի թէ զօրքերը քանի մը զիւրեք տարեկան և քրդերէն մնացորդ տուրքերը կը հաւաքեն, թող չը խառնին ընթերցողք : Արդէն այդ զիւրեքուն մէջ երկու տարի առաջ ալ զօրք կար, և տուրքերն ալ կը հաւաքուէին, բայց գանձը չէին մտնել : Նայելք այս անգամ պիտի ստանայ : Հիմա ապտամբ ըսելով վրանին բանակ զրկուած անձինք ինչպիսի կըլինէր որ երկու տարի առաջ և շարունակ կարնոյ և Նրկիւթ մէջ համարակ կը սրտալին, և ամեն ժամանակ ալ կառավարաց հետ սեղանակից կը լինէին :

Բ. Գուրք՝ փոխանակ քրդաց բարեւորումները Տէրութի լեռներէն սկսելու, ազէկ կընէ որ Վիլայէթներու ինքրորնէն ընէ սկսի, վասն զի քրդաց ամեն կերպ շարութեանց դործակից և կամակիցները կեղծոններուն մէջ մեծամեծ պաշտօններու վրայ կը գտնուէին, եթէ կուզեն հիմնապէս բարեկարգել Տէրութի, թող նուազագույն ամեն խարբերդի և Նրկիւթի մէջ գտնուած քանի մ'երեկոյններն, եթէ կը փախան Նրկիւթի, Վանայ, Պայաքիտի և չընդհանրեցըրդաց բարեբարութիւններուն վերջ տալ, թող նկատուութեան առնուն այն երկրներուն մէջ թէ՛ պաշտօնի վրայ և թէ՛ անպաշտօն գանձած քանի մ'անձինք, ու

բանք միտա նոցա չորրեայ քանակութիւն և կա-
ռավարութեանց տալիս նոցա պաշտպան
են, վասն զի քիւրդերը փոխանակ առե-
րը տեղափոխելով վարչական սու-
ցա կը մշարեն:

Տեղական ժողովները (նոսրէի Մէճ-
իսները) վարչապետ Քիւրդերէն տեղի հա-
րաւարտարիչ են: Տեղ մը չկայ որ տե-
ղական ժողովոյ անդամ մը Քիւրդաց երե-
ւելիներուն մէջուն (քիւրմայ) չլինի: Ա-
սանցմէ ոչ տակաւ տարբերութիւն ունին
Դատական ժողովներն, ընդ որս նաեւ
տեղական ժողովները, որ կաշա-
ռակներով եւս կեդրոնի տնտեսը կը կրէ:
Սոցա առաջնոյն և վերջնոյն պակասու-
թիւնն ու պատասխանատուութիւնը մե-
ծաւ մասամբ ժողովրդեան վրայ կը ծան-
րանայ, որոնք դեռ ևս դիւղացեց պէս
իրենց պարտքն ու իրաւունքը ճանչնալու
զգացումը չեն ունեցած: Ասոնց առթիւ
երկրորդ անգամ ընդարձակօրէն պիտի
գրեմ, դաւաններէն ստացած և ըստա-
նալիք հարուստ տեղեկութեանց հետ:

Պայտլիքէն աւելուած լուրերն այն
կողմերն ալ անդորրութեան վերահաս-
տատուելը կը ծանուցանեն. Ալաշկերտէն
կարս գաղթեալ ընտանիք հետզհետեւ
վերադարձանալ կ'սկսեն: Կարնոյ առաջ-
նորդ Գեր. Յարութիւն եպիսկոպոսը վե-
րադարձողներուն օտարացածքն ու ինչքն
իրենց դարձունելու և ամեն կերպ ապա-
հովութիւն տալու համար յատուկ թաղ-
րիւթ մը կ'առաջարկութեան դիմեց, նա
ալ խոստացաւ ամեն կերպ ապահովու-
թիւն տալ վերադարձող ժողովրդեան:

Կարնոյ և Բասէնի դաշտերու գիւղա-
ցիք՝ կառավարութեան ձեռք առած ան-
միջական ազդու միջոցներուն շնորհիւ
գաղթականութիւնը մոտաւոր՝ իրենց
գործերովը կ'ապրին: Միայն այս օրերս
լուր մը եկաւ թէ՛ անդուստի կառավարու-
թիւնը վերահաստատուելուն պէս՝ նախ-
կին և ներկայ տուրքերն ամենն ի միա-
սին պիտի հաւաքեն: Այս բանը բաւական
մտառանձնութիւն պատճառեց հասարա-
կութեան, բոց դեռ ևս չեմ հաւատար
որ այսպէս լինի: Կառավարութիւնն ան-
շուշտ նկատուողութեան կառնու այս կող-
մերու ժողովրդեան երկու տարիէ ի վեր
բանակին ըրած ծառայութիւններն, այն-
պէս որ այնքան ձրի ուղեւթիւններ ը-
նելէ ետեւ, ամեն գիւղ՝ տուած պարէն-
ներուն փոխարէն՝ քանի մը տարուան
տուրքերէ աւելի առնելիք ունին դան-
ձուն վրայ: Կը յուսամ որ կառավարու-
թիւնն այս կէտերս ուղադրութեան առ-
նելով՝ ժողովրդեան վերքերուն սպիւղանի
մը չի գլանար. վասն զի այս կողմերս
թէ՛ առեւտրոց նուազութիւնն և թէ՛ սղու-
թիւնն աւելի ծանր նստաւ անդուստի ժո-
ղովրդեան վրայ:

Այսու առթիւ ընդունեցէք . . .
Հ. Պ.

Տիկնիսի Մշակ օրագրին հսկու. 6
թուոյն մէջ հետեւ եալ յօդուածը կը
կարդանք, զոր Պատրիարքարանի
կողմէն Հայաստանի գրկուած Պարտի-
զակցի Արթ. Վահան վարդապետը
գրած է Տիկնիսէն:

«Մշակ» օրագրի 14-ին հրա-
տարակցած թերթի մէջ Մեծաբոյ Պ.
Գրիգոր Նիկողոսեան այսպէս կը գրէ
Կարնոյ Հայոց դաւաճանութեան մա-
սին. «Այս նա (Պատրիարքարան) լուր-
քնեց և երազեց . . . Հայոց աշխարհը
պարտական է իրան և իր հայրենասէր
գիւղացի Յարութիւն եպիսկոպոսին:»

Այս գրութեան կը մեղադրուի Կ. Պոլ-
սոյ Պատրիարքարանը, իրը թէ՛ այսպի-
սի մտահաւ և կենսոց ժամանակի մը մէջ
յօդուած ժողովրդեան և հայրենեաց չէ
վարուած: Պատրիարքարանը կոնգրէսի
դուստրուսիէն գրեթէ հինգ ամիս առաջ
երեք վարդապետներ զրկեց, մին ի փոքր
Հայոց, միւսը ի Վան և ի Մուշ, իսկ եր-
րորդը, որ ևս եմ, ի Պոնտոս, ի Թաղ-
տիս և ի Երարձը Հայոց: Մեր պաշտօն,
ոչ թէ միայն վիճակադրելու էր, այլ և
ժողովուրդը յուսադրելու և ապահովելու
պատրաստելու առ սէր ազգի և հայրեն-
եաց: Ինձ վիճակված բաժնիւ արդարեւ
ամենեւն խղճալիս էր. ժողովուրդ մը, որ

պատերազմական աղետներէ պաշարված
ամեն կերպով կը տառաջէր, որ ոչ միայն
Օսմանեան զինուորին հաց և կերակուր
և բնակարան խիստ քիչ բնակարանած-
էր, այլ և հարկ ի վերայ իսկ ունէր պե-
տութեան սովորական տուրքն առաւելա-
բար հատուցանելու: Եւ այսպիսի նախ-
տակ ժողովրդեան մը այցելուն էի. 60,
000 Հայոց այդ ժողովուրդն այն ատեն
և ցայժմ իսկ առաջնորդ և տէր չունէր:
Արեւմտ և արցունքով պաշտօնս ի գլուխ
տանելէ յետոյ՝ ի Կարին հասաւ հուսկ
ուրեմն, ճիշտ այն ատեն որ կոնգրէսը
վերջացած և ամեն բան յայտնի սկսած
էր: Յուլիսի . . . երբ Ս. պատարագ կը
մատուցանէի և ժողովուրդն եկեղեցւոյ
մէջ լի էր, գրեթէ ընթերցման ատեն Կրօ-
նական ժողովոյ ատենադպիրն որ լոյս
կ'ստատարէր, այդ հայրենասէր առաջ-
նորդ Յարութիւն սրբազանին խրկեցի ինչ-
րաման ուղղելով որ քարոզեմ ժողովրդեան
և բացատրեմ Պատրիարքական կոնգրակին
համեմատ, որոյ ընթերցումն անգամ չի
թողլարեցաւ, այն ամենը որ Հայոց ա-
պագային կը վերաբերէր:

Առ այս կը վկայեն ոչ թէ կրօնական
ժողովոյ ատենադպիր Արթ. Ա. հայրը,
այլ և աղջկանց վարձարանի տեսուչ Պ.
Արծիւնեան ու Քաջ. ժողովոյ ատենադ-
պիր Էփէնդին. սոցա երեքին հայրենեաց
հարազատ որդիք հանդիսացան, զի կա-
րելիք խոցեցան ի մասին առաջնորդին
այս գիւղացիական գործին, զի պատա-
խանած էր եպիսկոպոսը պատարագիս ա-
տեն թէ կոնգրակին ընթերցման և քա-
րոզի պէտք չի կայ. . . Այժմ երբ Կար-
նոյ Ս. առաջնորդն որովհետեւ ըստ իւ-
րումն քաղաքագիտութեան գործելու հար-
կադրված է, և գործած է, և որոյ մա-
սին անհուն շնորհակալիքս կը յայտնեմ,
պէտք չէ որ Պատրիարքարանը մեղադրու-
ի և անյիշատակ մնան այն անձերը,
որք առ սէր հայրենեաց մահու չափ աչ-
խատեցան, որք ոչ թէ միայն բարոյա-
պէս ներգլեցան, այլ և նիւթապէս, մու-
րացկանի պէս ապրելով: Զայս ամենայն
քաջ գիտէ Պ. Նիկողոսեան, մանաւանդ
որ անձնապէս բարերար իսկ հանդիսա-
ցաւ ինձ կառուարեալ ազգասիրութեամբ:
Եւ որովհետեւ ի Կարին հեռադիր ընդու-
նեցի Պատրիարքարանէն դարձ ատեն ի
Կ. Պոլսոյ, ուստի Բասէնէն ի Կարս և ան-
տի ի Ռիֆիկի ճանապարհորդեցի փութով:
Այստեղ երբ լուրքի որ Պայտլիքէն և
Ալաշկերտցիք էմիրածին ցարդ ապահով-
ւած չեն ի մասին ապագային հայրեն-
եաց, և թէ միամտաբար դաղթելու մը-
տադիր են, անմիջապէս յէմիրածին փու-
թացայ, ուր հազիւ եօթն օրէն Նորին
Հայրապետութեան Վեհափառ երեսացը
ներկայանալու պատիւն ունենալով մեկ-
նեցայ անտի 50 մանկ ճանապարհի ծախ-
սով . . . հազիւ հասաւ յիկտիր գիւղ,
ահա լուրքի որ Արծաւիցիք դաղթելու վրայ
են, հոն փութացայ, անսայ որ պատ-
րաստի են իրենց տներն ու ցորենի կոյ-
տերն ու խոտերու գլգերն այնքով՝ դաղ-
թելու. խրատելով հանդարտեցի. ապա
ի Պայտլիք հասնելով՝ ժողով կազմելով
ճիշտ որ մարդ յոյեցիք Յովհաննէս վար-
դապետին, որ գիւղացիները ժողովի
կանչէ ի Վանս վիճակին: Գիւրքը լու-
ցինք որ Ալաշկերտի համայն գիւղացիք
ունեցածնին այնքով, և որոց հետեւելով
մոտակայ մէկ քանի գիւղեր, ճանաչաւ ե-
լած են, անմիջապէս ձիով Մուսանի մօտ
առնելին և Երի. Երի. կը գաղթէր.
—Ապառախանեցին թէ Ռուսաց սկստու-
թիւնը մեզ փող ու հող պիտի տայ . . .
—Այդ պիտի խոստում չկայ, վայձ ձեզ. այս-
չափ տարիք ի վեր չարաբանեցաք, խոչ-
վեցաք և թաղուեցաք, չմտ որ յարու-
թիւն պիտի առնուք և լոյս տեսնէք, կը
գաղթէք: Կաթողիկոսն ու Պատրիարքը,
Լազարեցի զորապետը գրով կը պատուի-
րեն ձեզ որ չգաղթէք: Զէ՞ք գիտէր որ
Ռուսաց ուղորմած կայսրը և Եւրոպայի
խաչապաշտ թագաւորներն ապահովու-
թիւն առած են Օսմանցիէն ձեր մա-
սին . . . : Ժողովուրդն այս ամենը լու-
րով լացաւ. «Մենք ի՞նչ գիտէինք, տէր
մը չունեցանք որ հասկանային մեզ այդ
ամենը:» Արդ, այս ժողովուրդը ի՞նչ
ընելու էր. ետեւ կրակ ու բոց, առաջը
նոյնպէս, յուսահատ լալով դէպի Ղարս

դնալ հարկաւորվեցաւ, որպէս զի գէթ
ձմեռվայ ատեն մուրացկանի պէս պատըս-
պարվի և դարնան դաւնայ: Յաջորդ օրը
մենք ժողովին մէջ մնացած գիւղացիա-
ները յուսադրեցինք որ չգաղթեն բնաւ,
որք և խոստացան: Այսպէս վերջացաւ
այն եղբարական թաղը՝ որ տեղի ունե-
ցաւ էմիրածին անհոգութենէն, ժողո-
վրդեան դիւրահաւանութենէն, Ռու-
սահայոց վերջին անգամ ամիս մ'առաջ
մտնելիս լալիսէն իր որդորմութիւն,
որ ժողովրդեան փախիք մը տուաւ ի
մուրացիանութիւն:

Արդ՝ էմիրածին քթին տակ եղած ժո-
ղովուրդ մ'այսպիսի ահուկ ժամանակի
մը մէջ անխնամ կը մնայ գրեթէ, և իւր
ապագայի մասին անտեղեկ կը մնայ,
երբ Կամախ, Քզի, Գերջան և Նզնկայ
երկու տարիէ ի վեր 70,000 Հայ ժող-
վուրդ անառաջնորդ կը մնայ, երբ ազ-
գին աշխատանքները քաջալերել չկայ,
երբ իմաստակարարութիւնն իւր խաղաղա-
ւեցը ամեն ուրեք կը գործվին, երբ այն
ընդհանուր նպատակին—ազգային լուսա-
ւորութեան նախադրեալն ուսումնոյ—
ընդհանուր կերպիւ չենք դիմեր, կը հա-
ւատամ թէ մենք ոչինչ կարող ենք անել
յօդուն հայրենեաց:

Այսօր աստի կը մեկնիք ի Կ. Պոլսոյ՝
հոն մեր համարը տալու, և այն ատեն
թող Աստուծոյ և ազգին առջև ներկա-
յանս այն ամեն աղիւս անձերն, որք
թէ ի Ռիֆիկի և ի Բայազետ և ի Կարին
և յերկրահայ հայրենեաց օգտակար ըլլա-
լու կամքն ունեցան, փախչեն անեցան:

Վահան Էրզրու. Պատրիարք

ՄԱՍԻՍԻՍ

Պէշիկիմ աշի Եփէնիմահալլէն գեղե-
ցիկ գիրք ունեցող երկու տուն կայ
վարձու. մին վայտաշէն և բաւական
ընդարձակ, որ ունի ութ սենեակ,
առնէն դուռս խոհարան, ջրըղջ
(սարնիճ) անուշ ջրով հոր մը և այլն:
Երեսը քարուկիր, որ ունի հինգ սեն-
եակ, պարտէզ, խոհարան, անուշ
ջրով հոր մը, ջրըղջ և այլն:

Տեղեկութիւն ստանալու համար
պէտք է գիմել Նէօլոզուս յրաբիրն
խմբագրատունը, Ղալաթիա Հայոց
եկեղեցւոյ փողոցը թիւ 23:

ՏՕՔԹՕՐ ՄԱՐԻ

Վիէննա մէքթեպիտէ տիբոմ
ալըն զէ պուսնա սենեկերտէն պէրու
կերէք Էվրուս մէ կերէք Թիւրքիա
խաթախանեղերնտէ քէսպը շէօհրէթ
կըլմիշ օլան Տօքթօր Մարքի պու-
տէֆա Պէշիկիմ աշի վարօր իսկէլէսի քար-
չըսընտա 90 նումէթլու Մաճար էճ-
դահանէսինտէ բազար կիւնէր նտէն
մատա հէր կիւն սաաթ իւշտէն ալ-
թըյա քատար կէլէն ֆուքիթ խաթա-
լէրի խայրէթ պարահաղը կիպի, սա-
յըր վաղըթլար տալի քէնտի խանէ-
սինտէ խաթէկէտն իշիւն վիզիթա
դապուր խէճէք տիւ:

Միւսայիլէյ Տօքթօր Էպէլիք վէ
ճէրահլըքտա մէհարէթլէ ֆէվկէլատէ
սի օլուպ ուսում խաթաթլըքլարա վէ
ֆրէնկի վէ պուսնա քէսպը սենեկեր
վէ կէօզ վէ գուլաք վէ տէրի խա-
թաթլըքլարն վէ բահիլ ուֆուսէթի,
վէ սինիթ զայիֆլիյի իլէ պէլ սօլուգ-
լուգուսու տալի քէնտի իճատ իթմիշ
օլուգուս պիւր նէվ ալաթլէ օն տէ-
ֆատա էյի իտէճէյիլի իլան իտէր:
Տէֆա սաաթ 7տէն 9ա քատար թա-
պիլի միւսայիլէյ զայիլաթաա Գա-
րաքէօյաթ թրաթլաթլաթաթա քար-
չըսընտա Մ. Նիքօյաթի Մալուսի էճ-
դախանէսինտէ պուսնաթաղը իլան
օլուսուր:

ՏՕՔԹՕՐ Կ. ՃԵՌԱՆԶԱՆ

Պուտէֆա Պէշիկիմաշտա վարօր
խաթէսինտէն ճատալէյ չըքար իքէն
քարչըսընտա քի 90 նումէթլու Մա-
ճար էճդախանէսինտէ բազար իրթէ-

սի վէ փէրչէմլէ կիւնէրի սաաթ էէ-
տիտէն սօքուգա քատար հէր նէվի
հիլլէթլէր վէ խուսուսի իլէ ֆրէնկի
վէ պէլ սօլուքլու դու պարահաղ տըր-
ֆուքաթլէրէ մէճահէն օլարաք:

14
Ի. Ա. Ն.

Իսկայիլ խաթէսի իշուն միւ-
սայիլա օլուսնաթ օլան օն պէշ պիւր
չաթալ իպրաիլ տաքիթի թարիխի
քարտաթա իթիպարէն իկիւրմի պէշ
կիւնէ քատար քէսպլէն թէպիթ օ-
լուսարաք արքատար ալընտաք վէ իւս-
կիւտար ֆրոնլարը իսկէլէրինտէն
մատաա թօփահանէ վէ կիւնէն ֆը-
րուսար իլէ սայիթ խաթէյի մէքթլը
ֆրոնլարը իսկէլէրինտէ թէպիթ օ-
լուսար վէ թէպիթիլէ քատար քէս-
պէյի մէսարիֆ իլէ բէսմի կէմրիլի
միւթէհախանէն սյիտ օլմաք վէ պէ-
հէր չուլալլ ալթմըլ քըյէ կէլմէք վէ
չուլալլարը ճէպիտ վէ միւսէքէմ օլ-
մաք վէ էկէր իշպու իպրաիլ տաքի-
թի վէրիլմէլ իսէ, միւսիւ Տաթըրեան
տան միւսայիլա օլուսնա իւշիւնէր
նիւմէթ օլմիթաթլու տաքիթիլին մէմ-
հուրէն մահֆուզ պուսնաա նուսու-
նէսի վէլէ իլէ իւշիւնէր նիւմէթ օլա-
թաթալ տաքիթի վէրիլմէք վէ էս-
մանը թէպիթիլին միւսէլլիլին վէրիլ-
ճէք մաքսուգ սէնէտիլին վիւրուս
իլէ մուսմէլլիլ քաթէլմիլէսին խի-
թամընտա նիւսմիլլէ խաթիլնէսի հիւս-
պընա օլարաք Օսմանլը իրաար երեզ
դըլ հիւսպը իլէ մալլիլ խաթիլնէսին-
տէն վէրիլմէլ չարթը վէ շէրալթիթը
սայիթէսի իլէ պէհէր չուլալլ տօքսան
ալթը դրուչա թաթիլի էօհանէսինտէ օ-
լուպ իշպու իլըրիլի Էվլէլ իւսմիլին
իկիւրմի պէշիլնէ շէհարչէնպիհ կիւ-
նիւ քարարը գալթիսի Վիլիլէճէյիլն
տէն, իթաարը զալթիսի Վիլիլէճէյիլն
եկէլմի մէքթիլաթ սաաթ ալթարտա
Տարը Շուրայի աքէրիլէ կէլմէլլիլ
22 թըրիլին Էվլէլ 1878

Պապը Սէրասքերի

Նիւսմիլլէ Էրզրու անպարընա միւ-
սայիլա օլուսնաթ երեզ պիւր քըյէ
սըլտըրըլմըլ Հալէպ իւսկէն սաաթիս
սմը վէ բահիլէ կիւրիլէլին վէ սայըր
սուրէթլէ պօղուք վէ հիլլէլիլ օլմա-
յուպ սաթի պուսնաթ վէ մէմհու-
րէն Տարը Շուրաա մահֆուզ պու-
սնաա նուսմանէսինտէ հէր վէլէ իլէ
միլթալըք օլմաք վէ թէպիթիլնէ քա-
տար քէսպիլլէ մէսարիֆլէ բէսմի
կէօմիլիլ միւթէհախանէն սյիտ օլուպ
պիլա տարա սաթի օլարաք թէպիթ
քըլընմաք վէ քէսանտէն սաթի իպիթի-
տաթընտան իթիպարէն պէհէր մահ օն
ալթը պիւր ալթը երեզ ալթմըլ ալթը
քըյէսի անպարը մէքթիլաթ թէպիթ օ-
լուսարաք ալթը մահ նիւսայիլնտէ
արքաթը ալթմաք վէ էէսի պիւր քը-
յէսի թարիլի քարարտա տէրօղիթօ
օլարաք թէպիթիլ անպար խաթիլլէք
խիթամը քօնթրաթլու քատար մաք-
պուգ սէնէտի վէրիլմէք վէ մահիլէ-
սինէ պիւր քըլթա մաքսուգ սէնէտի
վէրիլլէքէք էսմանընը նըսթը մաք-
պուգ սէնէտէրինին վիւրուս իլէ մու-
սմէլլէսինին իթիթամընտա վէ նըսթը
տիլլէրի իկիւրմի պիւր կիւն միւրաթըն-
տա սիմ մէհիտայի իկիւրմի դըլ հիւսպը
իլէ նիւսմիլլէ խաթիլնէսինտէ իթա-
քըլընմաք չարթը վէ շէրալթիթը սայի-
րէսի իլէ պէհէր քըյէսի օն իքի պու-
չուք դըլա թաթիլի էօհանէսինտէ օ-
լուպ թըրիլին Էվլէլ իւսմիլին իկիւրմի
ալթընմը վիլնէլլէսինտէ կիւնիւ քարա-
րը գալթիսի վէրիլլէճէյիլնտէ, իթա-
իթմէյէ թաթիլաթլարըն եկէլմէլ մէք-
քիւրաթ Տարը Շուրայի աքէրիլէ կէ-
մէլլէրի:

22 թըրիլին Էվլէլ 1878

Պապը Սէրասքերի

Նիւսմիլլէ սուրահանէ անպարը

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻԶՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱԽՆԵՐԸ

<i>ժ-ի-</i>	<i>Ե-բ-դ-գ-հ-ն ե-է-բ-բ</i>	<i>թ-ի-</i>
1	եկ նիրմանալէն Մէջարայ . Պէյրիւքակըն , թարապխա ,	19
	եկ նիքէյ , Աթինա , Էմիրի . Պոյսան . Բ . Հիսար , Պէյսէք :	
1 30	Բ . և Ա . Գափագէն եկ նիմ : Մէջար . Պէյրիւքտ , թար .	33
	եկ նիք . Էմիրի . Բ . Հիսար , Պէյսէք :	
2 30	եկ նիմ . Մէջարայ . Պէյրիւքտ . թարապխա , եկ նիք .	34
	Աթէն . Էմիրի . Բ . Հիսար , Պէյսէք :	
3 15	եկ նիրմանալէն Մէջարայ . Պէյրիւքտ . թարապխա ,	18
	եկ նիք . Էմիրի . Պոյսան . Բ . Հիսար , Պէյսէք :	
4	Բ . և Ա . Գափագէն եկ նիմ : Մէջարայ . Պէյրիւքտ . թարապ .	28
	եկ նիք . Էմիրի . Բ . Հիսար , Պէյսէք . Արնամ . Գուրուշ .	
	Օրթաք . Պէչիկ : (Աւրաթի օրերը ժամ 4 1/2) եկ նի-	
	մանալէն) :	
5 30	եկ նիրման . Մէջար , Պէյրիւքտ . թարայ . եկ նիք . Էմիրի .	33
	Բ . Հիսար , Արնամ . Օրթաք . Պէչիկ .	
6 15	եկ նիրմանալէն Պէյրիւքտ . թարապխա , Պէյքօղ , եկ	2
	նիքէյ , Էմիրի . Գանիւնա , Բ . և Ա . Հիսար , Գան-	
	տիրկ . Արնամ . Չէնի . Պէյկ . Օրթաքէյ , Գուզկ . Պէ-	
	չիկով ա , Խահիւտար :	
8 15	Բ . և Ա . Գափագէն եկ նիրման . Մէջար . Պէյրիւքտ . թա-	34
	րապխա , Պէյքօղ , եկ նիք . Էմիրի . Բ . Հիսար , Պէյսէք ,	
	Արնամ . Գուրուշ . Օրթաքէյ , Պէչիկ ալ :	
10	Մէջարաքունտ . Պէյրիւքտ . թարապխա , եկ նիք այ ,	22
	Էմիրի . Բ . Հիսար , Արնամ . Օրթաքէյ , Պէչիկով ալ :	

1	Արնապուտեք օյէն , Գուրուչ . Օրթաք . Պէշիկիթ աշ :	4
1 30	Արնապուտեք օյէն , Գուրուչ . Օրթաք . Պէշիկիթ աշ :	22
2	Արնապուտեք օյէն , Գուրուչ . Օրթաք . Պէշիկիթ աշ :	25
	Գապարթ աշ :	
2 30	Արնապ . Գուրուչ . Օրթաք . Պէշիկիթ աշ , Գապարթ :	4
3 15	Արնապ . Գուր . Օրթաք . Պէշիկ . Գապարթ աշ :	22
4	Գանտ . Պէշպէք , Արնապ . Գուրուչ . Պէշ . Օրթաք .	4
	Պէշիկ . Գապարթ աշ : (Բացի ուրարթի) :	
10 45	Արնապուտեք օյէն ու զիպիկի կամուրջ :	20
10 45	»	2

4	Պէ՛յբօղ, Բա՛շաղ, Գա՛նդճա, և. Հիսար, Գա՛նտիլի,	24
	Վա՛նիբէյ, Չէ՛կէիբէյ, Պէ՛յլբալէյ, Գաւղի .	
1	Ար՛նալի վա՛նիբէյ, Չէ՛կէլ. Պէ՛յլբ. Գաւղի, Գաւղի :	2
2	Պէ՛յիւքա, Թաթ. Պէ՛յբօղ, Բա՛շաղ, Բ. Գ. Մա՛հ. Գա՛նր.	17
	Ա. Հիսար, Վա՛նիբ. Չէ՛կէլ. Պէ՛յլբ. Գաւղի .	
3 15	Պէ՛յիւքա, Պէ՛յբօղ, Բա՛շաղ, Գա՛նի և. Հիսար, Գա՛նտ.	20
	Վա՛նիբ Չէ՛կէլ. Պէ՛յլբ. Գաւղի.	

Ամերիկայի Ջրհաններ
մեծ և փոքր, երկա
թէ հաստատուն խող-
վակներով թէ ջրչեղ-
ներու և թէ խորունկ
հորերու համար աժան
գներով կը ծախսուի, Կ.
Պոլիս Ղալաթիա Մե-
նաստան և ընկերաց
Ամերիկայի մաղաղան :

Փոքր ավանձէրո կոչուած ձեռ-
քով դարձող ու անքակ կար կարող
գործիքը ամեն տեսակ կար մեծ դիւ-

րուծեամբ կը կարէ ու գինն ալ ա-
ժան է, երաշխաւորութեամբ կը տըր-
ւի , աւրուածները կը շարունակ ու կա-
րել չգիտողներէ դուրս արուեստ . կը
մտնուի Վ. Պօլսոն Ղալաթիէի Միմաս-
եան և Բնկերաց Զմեքիկայի մաղապան

Յայտնի է որ երախայք ծնանելէն մինչ երեք տարեկան հասակը գրեթէ չարուեանք փորի դաւ . փորհայտու լիւին, ստամոքիքի անհանգստութիւն թերուն մնալ, զլլայի գրգռութիւն և այլն կունենան, մանաւանդ աղուա հանելու միջոցին, և այս նեղութիւններն ալ աւելի կը ստաստանան ամառւան տաք եղանակին : Սութին ճիշդ բոքը վերայիշեալ գոտւարութեանց ա մենուն ալ առաջըը կառնէ ու կը բըժըլչի, որով երախան կը հանգչի ու կը զօրանայ ,յուրարութիւն մեծ իւր ճնողակ : Գործածողները շատ գոհ են : Ուզողը կրնայ փորձել . գինն աժտն է . նորածին երախայից կաթիւլով կը արուէի , զից ամիսէն վեր եղողն օրը երեք անուշի գրգայ . կը ժայթկնայ ի . Պօլս Ղալաթիս Միհաստան և ընկերաց Սմերիկայի մաղաղանա

4 45 Պէ՛յթօղ, Բ. Պա՛հճէ՛, Բ. փ. մա՛հ. Գա՛նը. Ա. Հիսար, 21
Գա՛նա. Վա՛նիք. Չէ՛նկէ՛ւ. Պէ՛յլէ՛րսլ. Սի՛րքէ՛ճի. (Բացի
ուրրաթէ՛) :

5 Պէ՛յլիւ՛նա, Պէ՛յթօղ, Բա՛ղապա՛հ, Բ. փա՛ա մա՛հալէ՛սի. 19
Գա՛նը. Ա. Հիսար, Գա՛նա. Վա՛նիք. Չէ՛նկէ՛ւ. Պէ՛յլէ՛ր.
Գազլի. Գապ.

8 45 Պէ՛յիբա՛. Պէ՛յթօղ, Բա՛ղապ. Գա՛նըճա՛, Ա. Հիսար, 25
Գա՛նա. Վա՛նիք. Չէ՛նկէ՛ւ. Պէ՛յլէ՛րսլ, Գազլի. Իսկ.
(Ուրրաթի օրերը Բ. Փ. մա՛հ.)

9 45 Վա՛նիքէ՛յցն ուղղա՛նի հա՛մուրջ. (Բացի ուրրաթէ՛) : 4

6-8-10-12 14-16-18-20

2	15	Գառլ. Խանկ. Պէշիկի. Գուզի. Օրթ. Պէշ. Չէնի. Արնի. Գանտ. Ա. Է. Բ. Հիսար, Գանի. Էմիրիկն, Ենիք. Պէշքոզ, Թարասլ. Պէշյիւք. Ենիխիմա՛ն :	2
2	15	Պէշիքթի. Օրթաք. Արնալ. Պէշյիւք. Բ. Հիսար, Էմիրիկ. Ենիք. Թարասլ. Պէշյիւք :	10
3	45	Պէշիկի. Օրթաք. Արնալ. Բ. Հիսար, Պոյաճ. Ենիք. Թար. Պէշյիւք. Մէզար. Ենիխի :	33
5		Պէշիկի. Օրթաք. Արնի. Բ. Հիսար, Էմիրիկ. Ենիք. Պէշքոզ, Թարասլ. Պէշյիւքուհի, Մէզարալ. Բ. Է. Ա. Գալալ :	36
6	30	Խանկ. Պէշիկի. Գուզի. Օրթաք. Պէշ. Չէնի. Արնալ. Գանտ. Բ. Հիսար, Պոյաճ. Ենիք. Թար. Պէշյիւք :	25
8		Պէշիկի. Օրթաք. Արնի. Բ. Հիսար, Էմիրիկ. Ենիք. Թարասլ. Պէշյիւք. Մէզարալուքնու :	22
9	30	Պէշյիւք. Բ. Հիսար, Էմիրիկ. Սիճն, Ենիք. Թար. Պէշյիւք. Մէզ. Ենիխի :	19
10	45	Պէշյիւք. Բ. Հիսար, Պոյաճ. Ենիք. Թարալ. Պէշյիւք. Մէզար. Ենիխիա՛ն :	18
10	40	Պէշիկի. Օրթաք. Արնալ. Պէշյիւք. Բ. Հիսար, Էմիրիկ. Սիճն Ենիք. Թարասլ. Պէշյիւք. Մէզարալ. Ենիխի :	33
11	15	Պէշյիւք. Բ. Հիսար, Պոյաճ. Էմիրիկ. Ենիքէջ, Թարասլա, Պէշյիւք. Մէզարալ. Ենիխիա՛լլէ :	34

[illegible]

2	30	Իսկև. Գուգ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Դանտ. Ա. Հիսար, Գանդ. Բաշապ. Պէյքօղ. (Աւրբաթ օրերը Բ. փ. մահ. Պէյրիբետ. Եէնիմահ.)	21
9		Գուգի. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. (Բացի ուրբաթէ) :	4
9	30	Գուգի. Պէյլերու. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանդ. Բաշապ. Պէյքօղ, Պէյրիք. Մէշ. Ի և Ա. Գալաքէնք.	28
10	էն	Էտքը Արքիէնիէն Պէյլիք. Վանիք. Պէյպէք Բ. Հիսար, Պոյաճ. Գանդ. Սիժի. Բ. փաշա մահ. խաչ. Պէյքօղ :	21
		(Բացի ուրբաթէ) :	
10	30	Գալապի. Գուգի. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանդ. Բ. փաշա մահ. խաչ. Պէյքօղ, Թար. Պէյրիք :	17
11	15	Գուգի. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանդ. Բաշապ. Պէյքօղ, Պէյրիբետիք :	20
11	40	Գալապի. Գուգի. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Արեապ :	6

իլուն միւսացայեմ օրունաճաք օլան
պին պէշ երեւ ատէտ զիւթիւն վէ
իքի պին տտէտ եւրըմ եաղլը Ըս-
բարթա վէ Պոլլուր վէ Սալ սախ-
թիանլարընըն պիր բուպը թարիթի
քոնթրաթտա հէման վէ քուսուր իւշ
բուպընըն տաթի հէր օն պէշէր կիւն-
տէ պիրէր բուպը թէպիմօլունարաք
բրրք պէշ կիւնտէ արքասը ալըն-
մաք վէ թէպլիմինէ քասուր քեաֆ-
ֆէյի մէտարֆի իլէ Էսաթի կէօմրիւկի
մաթէմհիւսհիւստէն ալտ օլմաք վէ էս-
մալըն վէրիլէճէք մաքպուզ սէնէտի-
նին վիրուտ իլէ մուսաթէյէյի քալէմի-
յէսինին խթամալնտա սիմ մէճիտիյէ
իկիրմի զըշ հիսապը իլէ հէման նի-
զաթիյէ խաղնէսիւնտէն վէրիլմէք իւզ-
րէ պիւթիւն եաղլը սաթիթիանըն պէ-
հէր ատէտի օթուզ վէ եւրըմհաղլը
սաթիթիանըն պէհէր ատէտի իկիրմի
զըշա թալիպի էօհտէսինտէ օլուպ
իշ պու թըշրինի էվլէլ բուսինին ի-
կիրմի ալթընք քիէնչէնպիհ կիւնիւ
քարարը գաթիսի վէրիլէճէյինտէն ,
իլէսուրնա թալիպ օլանլարըն եէվմի
մէվքըիւս լուտէ սաաթ ալթընա Տարը
Շուսույի աաքէրիլէ կէլմէլէրի :

23 Թորքինի էվլէլ 1878

Սոյն փոքրիկ երկասիրութիւնը , որ եղբայրական սիրոյ ձօն մ'է , կը պարունակէ գողտրիկ խորհրդածութիւններ, որ պատիւ կը բերեն երիտասարդ հեղինակին:

Կեդրոնատեղին է Սրապեան Պաղ-
տասար աղայի գրատունը Մէրճան
փողոց, և կը գտնուի նաև բոլոր գը-
րավարձառաց քուլէ Գլին մէկ հինգնոց
թղթադրամ:

Այսինքն Հայ գրավաճառաց քով կը
գտնուի, Գին 7 Ղըշ:

ՅԵՐԵՂԵԱՆԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՆՍԵՐՎԱՏՈՐ Ի. ՅԱԿԻՄԵՆԿ

Տպագրւեալ 'ի վաճառքի Արարչ Յակովբեանց
Երեսօղէմ

Յօրհեալ յԵրեմիա քահանայէ Խաազի զի

Որ ամենայն դրավածառաց կրպակ
վաճառի : Գին 2 դահեկան :

በጽሑፍ ውስጥ የሚገኝ የጥያቄው ዝርዝር

Փոստանակադրի, Հաշու եցուցի, Բեռնա-
գրի, Վարձադրի, Հաշու թիացի և
այլաց ձևեր և օրինակներ

Ի ՊԵՏՍ ՎԱՐԺԱՐԱՆՈՅ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱ-
ԿԱՆԱՅ

ኮ ሄ. ካት-ጊኑፊቴ-ጠጉፊ

Տղադրեալ այ դեամբք և ծախիւք
Մեծ. Տիգրան է Ֆէնտի Գարակէօղեանի

Կեդրոնատեղին է Պոլիս Մերձան
չորսը թիւ 33 Սրտպէան Պաղտատար
պոլսի գրատունը . Բերայ Մ. Վլայի
գրատունը , և ուրիշ չայ գրավաճա-
ռայքով :

Գին և զմեռալ օրինակին երեք քա.
 և որդի մի ճիտ :

Այս փորագրերը չարտփել են հեղ աճյալ
զը հրաժարագրի, հրեք շարժի, հիեք շար-
ժի եւ շարաթ օրհիւր Բաւանդորդապետե-
թեան տոգեքնի եւ Ղաւաթիա Վանադքճըրու
ճատադէսի թիւ 498, Նորո իւան Մոսիսի
իմբադիտութեւնը:

Իսկ գաւառացի մէջ հետեւեալ հարա-
բարձրեաց սենեակները :

ԻԶՄԻՒ. Սահիւան աղա Տէալեան.
ՆԻԿՈՄԻԿԻԱ. Խոսրով էֆ. Էպիսկոպոս.
ՊՐՈՒՍ. Սահիւան աղա Թանկէրեան.
ԹԵՓԵՐՏՍԿ. Տ. Արքիմանկէս առաջ քա-
հանայ Զէպեան.

ՏՐԱՊԵՋՈՆ. Խաչատուր լաղախան
ԿՍԲԻՆ. Կարապետ պատուելի Ձա-
քուհան.

ՎԵՆ. Կարապետ օշա Նաթանեան.
ԿՈՒՇ Բկրտէ՛չ աղա Փօթիկեան
ԵԱՇ. Ը՛ստա իւրիկեան.

ՅՈՒՐԵԱՆ. Յէրհամ աղա !! Յէրհամեան
ԵՐԶՆԿԱՅ. Թաղէն աղա Բաղրը
աղա Ն/ւ

ՍԻՂՐԻՆԻՍՍԵՐ՝ 11թ. Կոստան
Քարիչ Ժողովարդի անունով
Իրանի անունով անվանված
Սիգիսմունդ

SECRET

ԽՐԲԱԳԻՐ—ՏՆՈՐԷՆ

4. Ս. ԻԻԹ-ԻԻՃԵԱՆ

Կ. ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԻՐԱԳՐՈՑ
ՉԱՆՔԱՆ ԿՕՐՈ ԽԱՆԵ